

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ/ADMINISTRATIVE LAW/АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО

<https://doi.org/10.59546/18290744-2024.4-6-3>

ՄԻԼԱ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՎԱ

ՀՀ Սահմանադրական դատարանի իրավախորհրդարկական վարչության փորձագիտական-վերլուծական բաժնի առաջատար մասնագետ,
Հայ-Ռուսական համալսարանի 3-րդ կուրսի ասպիրանտ

MILA HAYRAPETOVA

Leading specialist of the Expert-Analytical Department of the Legal Advisory Department of the RA Constitutional Court,
3rd year PhD student at the Armenian-Russian University

МИЛА АЙРАПЕТОВА

Ведущий специалист экспертно-аналитического отдела консультативно-правового управления Конституционного суда РА, аспирант 3-го курса Российско-Армянского университета

**ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՄԻԱՏԵՍԱԿ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԵՎ ՄԵԿՆԱԲԱՆՄԱՆ
ՍԿՋԲՈՒՆՔԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ԱՋԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՏՇԱՃ
ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԻՐԱՑՄԱՆ
ՀԱՐՑՈՒՄ**

**THE SUPPORTING EFFECT OF THE PRINCIPLE OF UNIFORM
APPLICATION AND INTERPRETATION OF LAW IN THE EXERCISE OF
THE CONSTITUTIONAL RIGHT TO PROPER ADMINISTRATION**

**ВСПОМОГАТЕЛЬНОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ ПРИНЦИПА
ЕДИНООБРАЗНОГО ПРИМЕНЕНИЯ И ТОЛКОВАНИЯ ПРАВА
НА НАДЛЕЖАЩЕЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЕ В РЕАЛИЗАЦИИ
КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА НА НАДЛЕЖАЩЕЕ
АДМИНИСТРИРОВАНИЕ**

Ներածություն

Վարչական մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք վարչարարություն իրականացնելիս պետք է իրենց գործողություններում հետևեն իրավունքի միատեսակ կիրառման սկզբունքին, որը վարչարարության կարևորագույն խնդիրներից է: Իրավունքի միատեսակ կիրառման բացակայությունը՝ իրավակիրառ պրակտիկան դարձնում է անկանխատեսելի, որն առաջաց-

նում է վարչական մարմնի և պաշտոնատար անձի, ինչպես նաև վարչական դատարանների գործողությունների հանդեպ հասարակության վստահության կորստին, բարդացնում է վարչարարություն իրականացնող սուբյեկտների գործունեությունը: Եվ այս համատեքստում՝ անհրաժեշտ է ամբողջական հետազոտություն իրականացնել՝ հասկանալու, թե որ գործոններն ազդեցություն կարող են ունենալ միատեսակ կիրառում ապահովելու համար: Իրավունքի միատեսակ կիրառման վրա ազդող գործոնների դասակարգումն ու սահմանումը վարչաիրավական գործունեությունում՝ իրենց աստիճանի և առանձնահատկությունների տեսանկյունից՝ կարևոր նախադրյալներ կստեղծեն պատշաճ վարչարարության իրականացման հարցում: Այստեղ նշանակություն ունի, թե սույն գործոնը վարչարարության արդյունքների վրա ինչ աստիճանի ազդեցություն ունի՝ իր առանձնահատկություններից ելնելով: Ուսումնասիրության է ենթակա վարչաիրավական օրենսդրությունում առկա նորմերում ամրագրված՝ իրավունքի միատեսակ կիրառման սկզբունքի պահպանման կամ խախտման նախադրյալները:

Հիմնական հետազոտություն

ՀՀ վարչական օրենսդրությունում՝ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքում (այսուհետ՝ Օրենք) թեև իրավունքի միատեսակ կիրառման սկզբունքը, որպես վարչարարության հիմնարար սկզբունք, ամրագրված չէ, սակայն դա արգելք չէ օրենսդրությամբ չամրագրված այդպիսի սկզբունքի կիրառելիության համար: Այդպիսի կարգավորում սահմանում է Օրենքի 12-րդ հոդվածը¹: Իրավունքի միատեսակ կիրառման սկզբունքը բխում է օրինականության, հավասարության, վստահության պաշտպանության, հայեցողական լիազորությունների սահմանափակման և կամայականության արգելքի սկզբունքներից: Սույն սկզբունքի էությունն այն է, որ վարչական մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են ցուցաբերել հավասար մոտեցում միատեսակ փաստական հանգամանքներին և անհատական մոտեցում՝ էապես տարբերվող հանգամանքներին:

Վարչական մարմինը վարչարարություն իրականացնելիս չի կարող կազմել իր վարույթում գտնվող անգամ բովանդակությամբ իրար նման գործերի լուծման այնպիսի ձևանմուշ, որը կարող է արդյունավետ կամ հեռանկարային լինել, քանզի վարչական մարմնի կողմից քննվող յուրաքանչյուր գործի հանգամանքներն եզակի են իրենց տեսակով: Հետևաբար, յուրաքանչյուր գործ քննելիս վարչական մարմինը պարտավոր է հետևել իրավունքի կիրառման կամ մեկնաբանման սկզբունքների միատեսակ մոտեցումներին:

Իրավունքի միատեսակ կիրառման կամ մեկնաբանման սկզբունքի խախտումը պետք է հիմք հանդիսանա վերահսկողության կարգով վարչական ակտի բեկանման կամ փոփոխման համար: Սույնի տրամաբանությունն այն է, որ վարչաիրավական նորմի միատեսակ կիրառումն ու մեկնաբանումն իրավակիրառ պրակտիկայի միատեսականության նախադրյալն է, որն անուղղակիորեն ազդեցություն կունենա իրավաստեղծ և իրավակիրառ գործունեության կանխատեսելիության և կայունության վրա, ինչպես նաև հասարակական հարաբերությունների կայունացման վրա:

Անհրաժեշտ ենք համարում նաև անդրադառնալ այն գործոններին, որոնք հանրային իշխանության մարմինների կողմից իրականացվող վարչաիրավական գործունեությունում ուղիղ ազդեցություն ունեն իրավունքի նորմի միատեսակ կիրառման կամ մեկնաբանման վրա: Գտնում ենք, որ այդ գործոնների սահմանումը կօժանդակի իրավակիրառ պրակտիկա-

¹ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի՝ «Այլ սկզբունքներ կիրառելը՝ վերատառությամբ 12-րդ հոդված:

յում միատեսականության խախտման պատճառները հայտնաբերելուն, որպիսի պարագայում և կրնձեռվի հնարավորություն ձևավորելու արդյունավետ հայեցակարգային առաջարկներ՝ ներկայիս գործող վարչաիրավական օրենսդրության կատարելագործման համար: Այսինքն, պետք է ուշադրության արժանացնել իրավունքի նորմի միատեսակ կիրառման կամ մեկնաբանման վրա ազդեցություն ունեցող այն հանգամանքներին, որոնցով պայմանավորված է վարչաիրավական հարաբերություններում միատեսակության հասնելու հնարավորությունը: Ընդհանուր առմամբ, գործոնը հասկացվում է որպես շարժիչ ուժ, ցանկացած գործընթացի պատճառ, որը պայմանավորում կամ սահմանում է նրա բնույթը, էական հանգամանք²:

Իրավունքի նորմի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման վրա ազդեցություն ունեցող գործոններից են *իրավունքի աղբյուրները*³ իրավական դոկտրինան, նորմատիվ իրավական ակտերը, նախադեպային իրավունքը, սովորութային իրավունքը և այլն: Ինչ վերաբերվում է նախադեպային իրավունքին, որպես իրավունքի աղբյուրի, ապա հարկ է նշել, որ ներպետական իրավական համակարգում՝ իրավակիրառ պրակտիկայում նորմին տրված մեկնաբանությունը, ձևավորած մոտեցումը՝ հետագայում հաշվի է առնվում իրավակիրառ մարմինների կողմից այլ գործերով քննություն իրականացնելիս:

Կարևոր նշանակություն ունի գործող վարչական օրենսդրության լիարժեքությունը, դրա արդյունավետությունն ու իրավական կարգավորումների՝ սահմանադրորեն ամրագրված որոշակիության սկզբունքի որակական հատկանիշների պահանջներին համապատասխանությունը, օրենսդրական տեխնոլոգիաների կատարելագործվածությունը: Վարչական օրենսդրությունում իրավական կարգավորումների այնպիսի ձևակերպումները, որոնք անհարկի մեծ հայեցողական սահմանների շրջանակ են ընձեռում վարչական մարմիններին ու պաշտոնատար անձանց վարչարարություն իրականացնելիս հանգեցնում են իրավական նորմի տարաբնույթ կիրառման կամ մեկնաբանման:

Իրավունքի նորմի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքը, որպես պատշաճ վարչարարության սահմանադրական իրավունքի իրացման երաշխիք, ներպետական վարչական իրավունքում՝ կարող է ապահովվել օրենսդրական կարգավորումների համատեքստում՝ *իրավական կարգավորումների արդիականության, օրենսդրական բացերի և իրավական հակասությունների բացակայության, գոյություն ունեցող հասարակական հարաբերությունների և դրանք կարգավորող իրավադրույթների համապատասխանության, օրենսդրական տեխնոլոգիաների որակի* ապահովման պարագայում: Հետևաբար, վարչաիրավական օրենսդրությունում իրավունքի արդիական նորմերի բացակայության կամ գործող նորմերի՝ ներկայիս հանրային իրավահարաբերությունների ստանդարտներին չհամադրվելու արդյունքում՝ գործնականում ստեղծվում է մի իրավիճակ, երբ վարչական մարմինների ու պաշտոնատար անձանց կողմից իրավունքի նորմի տարաբնույթ կիրառման կամ մեկնաբանման հետևանքով կարող են խախտվել անձի, հանրության ու պետության օրինական շահերը: Հանրային իշխանություն իրականացնող մարմինների կողմից *օրենսդրական բացի*³ առկայության դեպքում, որը էականորեն խոչընդոտում է սույն սկզբունքի առաքելության իրականացմանը՝ օրենքի անալոգիայի և իրավունքի անալոգիայի կիրառումը՝ իրավական նորմերի առավել լայն մեկ-

² Ушаков Д.Н., Толковый словарь современного русского языка, Москва, Аделант, 2014, с. 718.

³ Օ. Ս. Պանասյուկը նշում է, որ իրավունքի բացը «հետևանք է հանդիսանում հասարակական հարաբերությունների իրավական կարգավորումների օբյեկտիվորեն անհրաժեշտ օղակի ամբողջական կամ մասնակի բացակայության, որոնք արդեն իրավական կարգավորման ենթարկվել են կամ պետք է ներառվեն իրավական ազդեցության շրջանակում»: / Панасюк О.С., Пробелы в праве и способы их преодоления и устранения : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ставрополь, 2012, с. 8.

նաբանման և դրանց կիրառման փորձի՝ որոշակի տեսակի վեճերի առանձնահատկությունների հաշվառմամբ, մեր գնահատմամբ, կհանգեցնի բովանդակային իրար նման, սակայն տարբեր լուծումներ ստացած գործերի առկայության: Նույնը կարող ենք ասել նաև *իրավական հակասությունների* մասով, քանզի վարչական օրենսդրությունում առկա նյութափրավական կամ ընթացակարգային իրավադրույթների հակասությունների առկայության դեպքում՝ վարչական մարմինները կբախվեն միասնական գործողությունների որդեգրման, նույնանման մոտեցման ձևավորման խնդիրների դժվարությանը՝ չնայած իրավունքի տեսության և նախադեպային իրավունքում առկա հակասությունների հաղթահարման մեթոդների:

Վերոնշյալի համատեքստում, անհրաժեշտ է անդրադառնալ նաև վարչական իրավունքի՝ *հոգույր ոչ իշխանական շահագրգիռ կողմի իրավունքի մեկնաբանման սկզբունքի* օժանդակ ազդեցությանը՝ պատշաճ վարչարարության իրավունքի իրացման հարցում, որը սերտորեն փոխկապակցված է իրավունքի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքի հետ: Սույն սկզբունքի էությունն այն է, որ նորմատիվ իրավական ակտերում առկա յուրաքանչյուր հակասություն, բաց, կասկած կամ անորոշություն՝ վարչարարության իրականացման ընթացքում երևան եկող՝ մեկնաբանվում են հոգուտ շահագրգիռ անձի, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի⁴: Սույն սկզբունքի նշանակության կարևորությունը կայանում է նրանում, որ ամրագրում է ստացել, օրինակ, ներպետական հարկային օրենսդրությունում՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի 4-րդ մասում, համաձայն որի՝ «եթե հարկային հարաբերությունները կարգավորող՝ հավասար իրավական ուժ ունեցող իրավական ակտերի դրույթները պարունակում են հակասություններ, երկիմաստություններ կամ տարընթերցումներ, ապա դրանք մեկնաբանվում և կիրառվում են հարկ վճարողի օգտին⁵», այսինքն՝ սույն դրույթի ամրագրմամբ օրենսդիրը կիրառել է հոգուտ ոչ իշխանական շահագրգիռ կողմի իրավունքի մեկնաբանման սկզբունքը:

Ըստ Վ. Ա. Սուսլովի՝ «Իրավական նորմի համատեքստի սահմանները գտնվում են միջակայքում, որը որոշվում է, մի կողմից՝ միանշանակությամբ, մյուս կողմից՝ նշանակությունների անորոշությամբ: Համատեքստի սահմանները որոշվում են՝ դատողությունների ռացիոնալության չափանիշի օգնությամբ, կոնտեքստի սահմանները ուրվագծվում են ռացիոնալությունը պահպանող դատողություններով, որոնք համապատասխանում են տրամաբանության ֆորմալ պահանջներին՝ ռացիոնալ դատողության հիմքը հանդիսանում է հենց տրամաբանությունը և ֆորմալիզմը, որոնք հանգեցնում են արդյունքների ընդհանուր նշանակության: Այսպիսով, իրավական նորմի իմաստների որոնումը սահմանափակվում է այս սահմաններով: Ի տարբերություն գրականության տեքստի, որի հերմենևտիկ վերլուծությունը սահմանափակված չէ նման շրջանակներով, իրավական տեքստի կառուցվածքային վերլուծությունը կարող է հիմնված լինել միայն ֆորմալ տրամաբանության վրա:»⁶:

Ինչ վերաբերում է օրենսդրական օրինաստեղծ տեխնոլոգիաների որակային պահանջների համապատասխանությանը, ապա անհրաժեշտ է նշել, որ իրավունքի նորմի իրավական ձևակերպումներն ու հասկացություններն այնպես պետք է ամրագրվեն, որ պատասխանեն իրավունքի նորմի գրագիտության և կոռեկտության պահանջներին:

⁴ Давыдов К.В., Принципы административных процедур: европейский и российский опыт, 2017. - http://www.kizilov-inc.ru/sites/default/files/gm_articles/principy_administrativnyh_procedur_evropeyskiy.pdf.

⁵ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի 4-րդ մաս

⁶ Сулов В.А., Реализация принципа единообразия в сфере правоприменения, Правоведение, 2014, № 1 (312), с. 59 <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-aspekty-realizatsii-printsipa-edinoobraziya-v-sfere-pravoprimeneniya/viewer>.

Օրենսդրական ձևակերպումների նշանակությունը միշտ չէ, որ պարզ է, իմաստային անպարզությունների հաղթահարման, անորոշության բացառման համար օրենսդրի կողմից ձևավորվել են տարբեր գործիքակազմեր իրավադրույթների առավել պարզ ընկալման համար, որոնք պայմանավորված են լեզվական և օրենքի կառուցվածքային գործոններով: Առհասարակ, ներպետական օրենսդրական համակարգում գործում է նորմի ընկալման այն սկզբունքը, ըստ որի՝ նորմը պետք է ընկալվի որպես ներդաշնակ մի ամբողջություն, սակայն առավել լայն օրենսդրական համատեքստում մեկնաբանման կարող են ենթարկվել նրա առանձին հատվածները: Օրինակ՝ առանձին հասկացությունների, բառերի, արտահայտությունների առնչությամբ ի սկզբանե օրենքում սահմանվում է, թե այդ եզրույթները որ իմաստով են ներկայացված օրենքում, արդյոք դրանք օգտագործված են բառարանային նշանակությամբ, թե գործածված են տվյալ օրենքում հատուկ այլ իմաստային նշանակությամբ:

Հետևաբար և, իրավունքն այնպես պետք է արտահայտվի նորմում, որ տարաբնույթ մեկնաբանման կամ կիրառման չհանգեցնի՝ իր իսկ անորակ ձևակերպման հետևանքով, քանի որ իրավակիրառը կբախվի սույն նորմերի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման դժվարությունների հետ: Այստեղ՝ անհրաժեշտ է նաև նշել, որ վարչական օրենսդրությունում հստակ ամրագրված է վարչական ակտին ներկայացվող՝ ձևի և բովանդակության պահանջները, որոնց հետևումը, բնականաբար, երաշխավորում է այդ ակտերի օրինականությունը, հիմնավորվածությունն ու պատճառաբանվածությունը, որը որոշակի առումով օժանդակում է իրավունքի նորմի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքի իրացմանը, քանի որ վարչական ակտերի օրինականության պահանջներից է նաև կիրառված նորմին հղումի առկայությունը: Վարչական ակտերին միանման մոտեցման ձևավորմանը նպաստում է նաև վարչական ակտերի կառուցվածքային պահանջների հետևումը:

Իրավունքի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքի իրացման հիմնական ասպեկտներից են՝ հանրային իշխանության մարմինների կողմից վարչարարության պատշաճ իրականացումը՝ որակյալ և արդյունավետ գործունեության իրականացումը հոգուտ անձի, հանրության և պետության բարօրության, և հանրության իրավական մշակույթի ընկալումն ու իրավական գրագիտությունը, իրավաընկալման մակարդակը, որի առկայությունը նպաստում է առավել որակյալ օրինաստեղծ և իրավակիրառ գործունեության:

Եզրակացություն

Հանրային իշխանության մարմինների և պաշտոնատար անձանց կողմից որակյալ վարչարարության իրականացման ապահովմանն է միտված իրավունքի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքը, որի գործողությունը կերաշխավորվի վարչական՝ նյութական և ընթացակարգային իրավական կարգավորումների բովանդակության որոշակիության, դրանց հիման վրա վարչական ակտերի կայացման կարգի, վերահսկողության կարգով վերադաս վարչական մարմնի կողմից վարչական ակտերի վերանայման արդյունավետ համակարգի ներդրմամբ, վարչարարության միատեսակության ապահովմանն ուղղված այլ գործուն իրավական մեխանիզմների առկայությամբ:

Վարչաիրավական համակարգում իրավունքի միատեսակ կիրառման ու մեկնաբանման սկզբունքը, փոխկապակցված լինելով հոգուտ ոչ իշխանական շահագրգիռ կողմի մեկնաբանման սկզբունքի հետ, ուղղված է երաշխավորելու հանրության և պետության օրինական շահերի միջև հավասարակշռության ապահովման գործուն մեխանիզմների իրավական որոշակիության և իրավաստեղծ և իրավակիրառ գործունեությունում միատեսակ մոտեցման ձևավորմանը, իրավական մշակույթի և հանրության իրավագիտակցության մակարդակով

պայմանավորված՝ վարչարարության սուբյեկտների բարեխղճության, նրանց ձգտումների՝ գործի օրինական, արդյունավետ և կառուցողական լուծմանը:

Առավել հանգամանորեն անդրադարձ կատարվեց իրավակիրառ գործունեության վրա իրենց ազդեցության աստիճանով պայմանավորված՝ վարչարարությունում իրավունքի կիրառման և մեկնաբանման վրա ազդեցություն ունեցող գործոններին, որոնք իրենց բնույթով տարբերվող են և բազմազան:

Ըստ այդմ, առաջարկվում է՝ *իրավունքի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքի*, ինչպես նաև *հոգույր ոչ իշխանական շահագրգիռ կողմի իրավունքի մեկնաբանման սկզբունքի* ամրագրումը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ Գլխում՝ ապահովելով հավասարություն պետության, հանրության և անձի իրավունքների միջև, որը նաև հնարավորություն կընձեռներ հաստատել իրավունքի սուբյեկտների գործողությունների կարևոր ուղեցույցները և կնպաստեր վարչաիրավական օրենսդրության կատարելագործմանը՝ ապահովելով ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված պատշաճ վարչարարության իրավունքի իրացումը:

Կարծում ենք, որ սույն վերլուծությունները կարող են արժեք ունենալ նաև վարչական դատավարության օրենսդրության կատարելագործման հարցում:

Ամփոփագիր: ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված պատշաճ վարչարարության իրավունքի իրացման հարցում այսօր խնդրահարույց են դարձել այնպիսի սկզբունքների ամրագրումն ու դրանց գործնական կիրառելիության ապահովումը, որպիսիք իրապես կերաշխավորեն հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված վարչական մարմնի կողմից իրականացվող վարչարարական գործընթացում ոչ իշխանական կողմի՝ պատշաճ վարչարարության իրավունքը: Սույն հոդվածը նվիրված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքում չամրագրված այնպիսի սկզբունքի կիրառելիության անհրաժեշտությանը, ինչպիսին է իրավունքի միատեսակ կիրառման և մեկնաբանման սկզբունքը: Հոդվածում ներկայացվել են այն գործոնները, որոնք վարչաիրավական գործունեությունում ազդեցություն ունեն սույն սկզբունքի գործողությունն ապահովելու համար: Նշված սկզբունքից է բխեցվել նաև հոգույր ոչ իշխանական շահագրգիռ կողմի իրավունքի մեկնաբանման սկզբունքը, փորձ է կատարվել հիմնավորել դրանց համընդհանուր օժանդակ ազդեցությունը պատշաճ վարչարարության իրականացման հարցում: Ներկայացվել են նաև վերոնշյալ սկզբունքի ասպեկտները, այն է՝ հանրային իշխանության մարմինների կողմից վարչարարության պատշաճ իրականացումը՝ որակյալ և արդյունավետ գործունեության իրականացումը հոգույր անձի, հանրության և պետության բարօրության, և հանրության իրավական մշակույթի ընկալումն ու իրավական գրագիտությունը, իրավաընկալման մակարդակը, որի առկայությունը նպաստում է առավել որակյալ օրինաստեղծ և իրավակիրառ գործունեության:

Annotation. Regarding the realization of the right to proper administration established by the RA Constitution, the establishment of such principles and ensuring their practical applicability have become problematic today, which would really guarantee the right of the non-governmental party to proper administration in the administrative process carried out by the administrative body endowed with public authority. This article is devoted to the need for the applicability of such a principle as the principle of uniform application and interpretation of law, which is not specified in the Law of the Republic of Armenia “On Basics of Administration and Administrative Procedure”. The article presents the factors that have an impact in administrative and legal activities to ensure the functioning of this principle. The principle of interpretation of the right of the non-governmental interested party was also derived from the mentioned principle, and an attempt was made to justify their general auxiliary effect in the implementation of proper administration. The aspects of the above-mentioned principle were also presented, that is, the proper implementation of administration by public authorities, the implementation of quality and efficient activities in favor of the welfare of the person, the public and the state, and the perception of the public’s legal culture and legal literacy, the level of legal perception, the presence of which contributes to higher quality law-making and law-enforcement activities.

Աննոտация. В вопросе реализации права на надлежащее администрирование, закрепленного Конституцией РА, сегодня проблематичным стало закрепление таких принципов и обеспечение их практического применения, которые действительно гарантировали бы право на надлежащее администрирование заинтересованной невластной стороны в административном процессе, осуществляемого со стороны административного органа, обладающего публично-властными полномочиями. Статья посвящена рассмотрению необходимости применения незакрепленного в законе РА «Об основах администрирования и административном производстве» такого принципа, каковым является принцип единообразного применения и толкования права. В статье были представлены те факторы, которые в административно-правовой деятельности имеют воздействие на обеспечение действия данного принципа. Из указанного принципа был выведен также принцип толкования права в пользу заинтересованных невластных лиц, была сделана попытка обосновать их всеобщее вспомогательное воздействие в вопросе осуществления надлежащего администрирования. В статье представлены также аспекты вышеуказанного принципа, т.е. надлежащее осуществление администрирования со стороны органов публичной власти – осуществление качественной и эффективной деятельности во благо лица, общественности и государства, и восприятие со стороны общественности правовой культуры и правовой грамотности, уровень правосознания, наличие которого способствует более высококачественной законотворческой и правоприменительной деятельности.

Բանալի բառեր - Իրավունքի միաբնույթ կիրառում և մեկնաբանում, վարչական գործընթաց, իրավաստեղծ և իրավակիրառ գործունեություն, գործոնների ազդեցություն:

Keywords: Uniform application and interpretation of law, administrative process, lawmaking and law enforcement activities, influence of factors.

Ключевые слова: единообразное применение и толкование права, административный процесс, правотворческая и правоприменительная деятельность, влияние факторов.

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

Նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, ընդունված 06.12.2015 թ. հանրաքվեով / ՀՀՊՏ 2015.12.21
2. Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգիրքը, ընդունված 04.10.2016 թ., ՀՕ-165-Ն / ՀՀՊՏ 2016.11.04/79(1259)
3. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին», ընդունված 18.02.2004 թ., ՀՕ-41-Ն / ՀՀՊՏ 2004.04.14/21(320)

Գիտական գրականություն

1. Давыдов К.В., Принципы административных процедур: европейский и российский опыт, 2017.
2. Панасюк О.С., Пробелы в праве и способы их преодоления и устранения : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ставрополь, 2012.
3. Суслов В.А., Реализация принципа единообразия в сфере правоприменения, 2014.
4. Ушаков Д.Н., Толковый словарь современного русского языка. Москва: Аделант, 2014.

Հայրապետովա Մ. - ՀՀ Սահմանադրական դատարանի իրավախորհրդատվական վարչության փորձագիտական-վերլուծական բաժնի առաջատար մասնագետ, Հայ-Ռուսական համալսարանի 3-րդ կուրսի ասպիրանտ, էլիասցե՝ milkgrig@gmail.com:

Ներկայացվել է խմբագրություն 03.05.2024 թ., տրվել է գրախոսության 03.05.2024 թ., երաշխավորվել է իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահի խորհրդական, Հայ-Ռուսական համալսարանում դասախոս Ն. Հովհաննիսյանի կողմից, ընդունվել է տպագրության 16.07.2024 թ.: